

Mads Brinkmann Pedersens translokationstale

Taler

Mads Brinkmann Pedersen
Rektor på Struer
Statsgymnasium

Dato

24. juni 2016

Sted

Struer Statsgymnasium

Kære dimittender, kære forældre, kære familier og kære ansatte på Struer Statsgymnasium!

Velkommen til dimissionsfest på Struer Statsgymnasium.

Vi har glædet os til at invitere jer indenfor i vores flotte festsal til den formelle markering af, at eleverne er blevet studenter. I dag er en festdag, som mange har set frem til, glædet sig til og forberedt. Eleverne har læst til eksamen, lærerne har svedt over eksamensspørgsmål og krydset fingre ved eksamensbordet, sekretærerne har printet beviser ud, pedellerne har pyntet salen op og forældrene har forberedt studenterfester og ture i hestevogne.

Men hvorfor gør vi nu egentlig alt det her? Godt nok skal vi have fordelt et bevis trykt på fint kraftigt papir, men beviset er jo ret beset bare et stykke papir i en kuvert, som lige så godt og sikkert meget billigere i disse omprioriteringsbidragsplagede tider kunne skannes og sendes som en vedhæftet fil til dimittenderne.

Et svar kunne være at billeder fra dimissionsfest passer fint til en effektiv markedsføring af ungdomsuddannelse som fest og farver, høje hæle og højt hår, limousiner og laks. Et andet kunne være at vi gør det fordi det er vigtigt og fordi det betyder noget, for jer forældre, for alle jer ansatte på skolen og for jer elever.

Kære forældre

Metamorfosen er fuldbragt. Det, der for 18-20 år siden var et lille skrigende

væsen, har foldet sine vinger ud. Gråd og pludren er blevet til modne refleksioner og begavede udsagn i løbet af de seneste års træning og udvikling. Nogle forældre vil kigge med forundring på deres barn, fordi vingerne har kunnet bære højere end forventet, andre forældre har måske håbet på lidt flere mere energisk basken.

Og det kan også hænde at en eller anden forælder den sidste måneds tid har funderet over begrebet læseferie? Er det ferie til at læse eller ferie fra at læse? Har det begreb mon fået en anden betydning siden jeg gik i skole? Hvad foregår der derinde bag døren? Twitter eller tungmetaller, flimrende Facebook eller fascinerende formelsamlinger, forførende Fifa 2016 eller fantastisk fransk filosofi, granskes google eller gløder grammatikken? I kan alle være stolte af jeres unge, der om lidt får deres bevis på, at der er blevet forberedt skriftlige eksaminer, mundtlige 24 timers prøver, AT-talepapir og ordnet eksamensnoter inde bag døren.

Til lærerne – Struer Statsgymnasiums varme hænder – I har også med dette kuld studenter leveret en stor faglig pædagogisk indsats. Op til eksamen hører jeg lærere være bekymret for, om det nu kommer til at gå alt sammen og efter prøven samme lærere juble over flotte præstationer. De bange anelser i marts udspringer ikke af ringe lærerindsats, men af ægte engagement. De flotte resultater i maj-juni ikke af begynderheld, men af høj faglighed og professionalisme. Tak skal I have.

Til det tekniskadministrative personale – I er til hverdag og til fest olien, der får tandhjulene til at glide og maskinen til at fungere optimalt. Uden jer ville printeren være tom for papir, kaffemaskinen uden bønner, eleverne uden SU og rektor ganske og aldeles fortabt. I dag nyder vi den festklædte og festberedte skole og om lidt skal de flotte beviser ud til eleverne. Også tak til jer for skoleåret 2015-16.

Og nu til jer elever: Hvad er der sket med jer? Kan I kære elever så mærke noget i dag? - Den lader vi lige stå et øjeblik, således at den dobbelte reference kan trænge helt ind på de forreste rækker – Kan I mærke noget anderledes, noget nyt? Lad mig hjælpe jeres tanker lidt på vej.

For 2 eller 3 år siden kom I en augustdag som små forpjuskede, forsigtige og måske også lidt forskræmte piger og drenge. I dag, en solbeskinnet junidag med

blå himmel og mågeskrig over Struers røde tage, sidder I nu her som nyudklækkede, flyvefærdige om end lidt vingskudte studenter, brave svende og stolte kvinder, klar til at indtage verden. Det kaldes for dannelse, uddannelse og kompetenceudvikling, og det kan nås af mange forskellige veje – motorveje, omfartsveje, genveje, vildveje, ørkenvandring og stejle bjergpas.

Og hvor har vejene i jeres tid på Struer Statsgymnasium så ført jer hen?

I har været forbi Det klassiske Danske Musikkonservatorium, og mødt en kvindelig klassisk sangerinde over 40 med to børn, der endda så ”så godt ud”, et par af jer har sms’et om et besøg i Theben (en græsk oldtidsby) midt om natten for nyligt lige midt i London. I har arbejdet med gel elektroforese og PCR-proces på universitetet i Reading, arbejdet med den gode arbejdsplads på lokale virksomheder, kreeret opfindsomme spanske oversættelser på sprogrejse, studeret avancerede differentiaaligningsmodeller til beskrivelse af kræftsvulsters vækst og strålebehandlings effekt på kræftceller, analyseret meningsmålinger og undersøgt statistiske metoder om signifikans ved partiers fremgang eller tilbagegang, skrevet flotte shakespearske sonetter om hips, boobs, little cubes, om living in the hood with guns, coke, bling, bling and a strange life med litterær respekt for det jambiske pentameter, organiseret, tilrettelagt og gennemført flot modeshow til forårsfest og en messe i uddannelsesspecifikke fag, der fik stor ros fra byens butikker, friluftstur i silende regn med højt humør, padlet i kajak på Struer bugt i havblik, tumlet redoxprocesser i kemi (High Level), civil religion i USA, den journalistiske fortælling, finansiering, Corporate Social Responsibility, aktivitetsoptimering og rentedannelse, La Guerra Civil Española, moralfilosofi, Macht und Unterdrückung, buddhisme, Fibonacci og det gyldne snit, vektorer i rummet, energiomsætning, stofskifte og fotosyntese.

Volleyball-skoleturnering, Studieture og ekskursioner, Master Class, Akademiet for talentfulde unge, Kinaudveksling, PNYX, elevrådsarbejde, science Club, innovation, forårsfestival, skolefest, We will rock you, søjledage, iværksætter, DIO, SSO, SRP, AT osv. Og ikke at forglemme gentagne frugtesløse debatter med den nye regelrytter af en rektor om aflysning af timer til fordel for fredagscafe. I fik jeres lille hævn ved sidste skoledags underholdning, men jeg får her i dag altså det sidste ord. ikke sandt Simone og Maria!

Dannelse og faglighed i alle afskygninger på SSG. Fordybelse hjemme, hvor I har skullet knoklet med stoffet, når det ikke er gået som en leg, situationer i undervisningen, hvor tingene føjede sig sammen og gav mening lige pludseligt, oplevelser, hvor tiden gik alt for hurtigt fordi hun smuttede om hjørnet, stunder, hvor tiden kun gik alt for langsomt og urets visere havde betonsko på. Alt sammen erfaringer og oplevelser, der hører til ungdomslivet og alle dets udfordringer, alene og sammen med andre i det særlige fællesskab, der gror frem i løbet af 2-3 års skolegang. Jeg ved at I kan mærke en forskel, og jeg ved at I har gennemgået en ufattelig forandring fagligt, socialt og personligt. Den første kan aflæses i karaktererne, de to sidste er sværere at få greb om.

Ifølge Peter Kemp, professor emeritus ved Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse er dannelsen mindst lige så vigtig som den målbare faglighed. Uden dannelsen er man kun "halvdannet" eller i uligevægt. Almendannelsen er ikke et støvet antikveret begreb ude af trit med vores tid, men et dynamisk begreb, der afspejler den samtid, som begrebet står i, er Peter Kems pointe. Det har altid handlet om at være klædt på som menneske, om evnen til at leve, tale og udvikle sig sammen med andre, om at forstå fortiden, nutiden og have en vision om, hvordan verden kan blive bedre, om at forstå sig selv som individ. I vores tid handler det imidlertid også om tolerance og kulturforståelse, om eksempelvis at kunne forholde sig til klimaproblemer, flygtningekrise og radikaliserings-tendenser på en dannet måde. En leder ved forsyningsselskabet i Herning fortalte forleden på P4 om, hvor han så vigtigheden af almindelsen i sit arbejde og hvorfor de personlige og sociale kompetencer var ligeså vigtige for ham som de faglige kvalifikationer ved ansættelser af nyt personale. Forsyningen fornyr for tiden rørledninger i gågaden i Herning, hvilket forståeligt nok generer de handelsdrivende. For forsyningsselskabet er det derfor væsentligt at de ansatte evner at se problemet fra de handelsdrivendes perspektiv og at de ansatte formår at gå i en konstruktiv og imødekommende dialog med de handelsdrivende, for derved at finde frem til, hvorledes generne for butikshandlen kan minimeres, samtidig med at projektet gennemføres inden for rammerne af den kommunale økonomi.

Jeg er sikker på, at I kære elever også kan mærke i dag, at vi på SSG har villet noget med jer alle. I fagtimerne, i udvalgsarbejde, i snakken på gangene og i det hele taget. Vi har haft et ambitiøst projekt på jeres vegne, fordi I kun er unge en gang og fordi I kun er her hos os en gang, vores opgave er nemlig at uddanne og danne unge mennesker som jer og sende jer ud i det 21. århundrede som hele,

veloplyste og videbegærlige unge, der kan agere kompetent i verdenen. Og det er en vidunderlig, alvorlig og dybt forpligtende opgave. I er vores mission, vores eksistensberettigelse.

Derfor fejrer vi jer her til formiddag med denne fest – med pomp og pragt, slips og skjorte, limousiner og laksko, høje hæle og højt hår, og vi glæder os vildt til at feste sammen med jer i aften.

Dimission er også opbrydningstid, I skal videre, I skal tage afsked med klassekammerater og med SSG. Det første er I godt i gang med, men selve oprydningen vil jeg godt give jer et par tips til inspireret af oprydningsguruen japanske Marie Kondo:

Filosofien bag KonMari-metoden er at man skal skille sig af med alt uvæsentligt og kun beholde de ting, der taler til en. Metoden er koblet til en ny minimalisme i den vestlige verden med genbrug og få boligkvadrameter. En slags mental Ajaxkur eller åndelig oprydning, hvor man tager en genstand efter den anden i hånden, lukker øjnene og spørger sig selv: Gør denne genstand mig lykkelig? Bedst gennemført i stilhed, uden tv eller musik som underlægning, fordi man så bedre kan mærke om man nu er så stærkt knyttet til tingene, at de skal blive. KonMari-metoden trækker på shintoismens opfattelse af at alle genstande kan have en ånd, så derfor skal man sige ordentligt farvel og tak, når man smider noget ud. Oprydningen kan ifølge Marie Kondo have mange effekter på ens liv: Den kan mindske stress, styrke parforholdet, medføre vægttab, give bedre hud og sundere tarme. Kritikken af KonMari-metoden er at den er et overskudsfænomen som kun kan eksistere sammen med bevidstheden om at man altid kan købe nye ting, at den gør en overfladisk og at den fremmer en materialistisk verdensopfattelse, hvor ordensmennesker er moralske supermænd og rodehoveder uden disciplin og sande følelser.

Når I nu skal i gang med at rydde op i jeres noter fra timerne, håber jeg at de vil tale til jer. Måske siger de noget andet til jer, end da I kiggede på dem sidst. Vi har nemlig den ambition, at vi vil lære jer mere end I selv tror, I nogensinde får brug for. Måske gemmerne noterne på noget, som I bare ikke har fået øje på endnu. Derfor – vær varsom med at rydde for hårdt op. Sig ordentligt farvel til de noter der ryger i den elektroniske eller fysiske skraldespand. Og husk at den elektroniske har en fortrydningfunktion, hvor alt kan genskabes.

Kristine Harper, æstetikforsker, repræsenterer en anden reaktion på det hun kalder forbrugerforstoppelsen. Svaret på den materielle overflod er ikke KonMari-metoden og det at rydde op. Alternativet til køb og smidvækkulturen findes derimod i skabelsen af æstetisk bæredygtige produkter – dvs. i at skabe ting med langtidsholdbar indbygget skønhed på en miljømæssig bæredygtig vis. Produkter der kan blive ved med at appellere til vores sanser ud over den første kortvarige forelskelse, der får os til at anskaffe dem. Og det kan de, ifølge Kirsten Harper, hvis man kan blive ved med at opdage nye sider af produkterne, der overrasker en. Derfor bliver fremtidens designudfordring at skabe sådanne produkter og skabe dem bæredygtigt via redesign og genbrug.

Jeg så forleden en reklame for Skagenfood, hvor man kan bestille måltidskasser med fisk. Reklamens salgsbudskab er ”Let din hverdag”. Køber man en måltidskasse, slipper man for en masse af hverdagens besvær såsom at skulle lave madplan, indkøbsseddel og mislykkede middagsretter. Nej, her får man en færdigpakke med alle ingredienser med nye spændende og skudsikre opskrifter med succesgaranti hver eneste uge. Salgsargumentet er ikke fiskekødets kvalitet eller gode smag, men en samlet løsning, der gør hverdagen lettere.

I en TV-Reality Serie med titlen ”Alene i vildmarken” blev ti mand bragt til Vancouver Island, en ø uden mennesker, men beboet af vilde dyr. Det er efterår, og på de nordlige breddegrader betyder det storm, kulde og dagsregn. Konkurrencen gælder om at holde ud i længst tid i disse fjendtlige omgivelser med pumaer der lister rundt om bivuaker og en sulten bjørn bag den nærmeste bregne. Vinderen præmieres med 500.000 dollars. Kampen for at skaffe de elementære fornødenheder såsom vand, ild, ly og mad tager pippet fra de første par outdoor eksperter efter få dage, og de tilbageværende rammes hurtigt af ensomhedskuller. Deltagerne har svært ved at håndtere de mentale udfordringer ude i vildmarken, de kan ikke være alene, se sig selv i øjnene, forholde sig til egne handlinger, egne følelser, egne relationer til andre, når nu tankerne ubønhørligt og ustandseligt går på opdagelse i ens selv, i ens fortid. Disse almindelige amerikanske mænd er forbavsede ringe til selv at udfylde den megen ventetid med adspredelse. De keder sig ganske enkelt til døde. En af dem sammenligner selv ensomheden, isolationen og refleksionstvangen med naturfolks overgangsritualer, hvor man søgte isolationen for at lære sig selv at kende som forberedelse til voksenlivet. Og måske netop derfor holder han ud længst og vinder.

Vi har ikke arrangeret friluftsture med overlevelsestema blandt bjørne og pumaer med klør, men vi har villet udfordre jer fagligt, socialt og menneskeligt for at ruste jer til det voksenliv, som for alvor venter jer derude, uden for den trygge ramme, som SSG har udgjort.

En studenterhue lover ikke som fiskereklamen, at livet bliver lettere og bedre, bare fordi man har opnået den. Et eksamensbevis er ikke en nøgle til den forjættede dør, som fører ind til det lette liv med styrket parforhold, mindre stress, en trimmet krop og ikke at forglemme sunde tarme, som konMariteorien lover. Et eksamensbevis giver jer ikke et quick fix på det forhold, at livet hele tiden vil stille spørgsmål til os, vil være svært undertiden og vil udfordre os. Men efter 2-3 år på Struer Statsgymnasium I skulle gerne stå rustet til at møde det svære, der måtte komme og forholde jer til det.

Når I om femten år finder studenterhuen i en rodekasse og tænker tilbage på tiden på SSG, er jeg sikker på, at den vil fremstå som en periode i jeres liv, hvor I mødte en verden, som man let kunne blive kortvarigt fascineret af, men hvor I også tilegnede jer bæredygtige kompetencer og færdigheder. Jeres uddannelse vil nemlig holde meget længere end en Ikea-stol og gerne kunne bruges til mere end I tror lige nu.

I må gerne føle jer som verdensmestre i dag det har I så sandelig fortjent, men jeg håber også, at I føler jer klar til livet. Vi har brug for iværksættere, problemløsere, aktive medborgere og kompetente fagpersoner. Nu skal I ud for at videreudanne jer, og vend så gerne tilbage til Struer og Vestjylland. Dets kvaliteter er bæredygtige, modsat metropolernes modeluner som juicebarer, stenalderkost og besynderlige fitnessrends, og så har vi bævere og ulve.

Årets boggave er DR's mellemøstkorrespondent Puk Damgaards bog "Ser du månen, Daniel?" fra 2015. Den tematiserer den radikaliserings og ekstremisme, som lige nu bekriger den vestlige opfattelse af, hvad det gode liv er.

Radikaliserings og ekstremisme fylder meget i den offentlige debat lige nu, og den vil også gøre det i de kommende år. Derfor faldt valget af årets boggave til vores legatmodtagere på den. Bogen handler om den danske fotograf Daniel Rye, der sad som gidsel i 398 dage hos terrororganisationen Islamisk Stat i den syriske by Raqqa, inden han juni 2014 forlod fængslet som det sidste gidsel i live. Ved siden af den personlige skildring af hvorledes Daniel bevarer håbet trods torturen og de ekstreme forhold, beskriver Puk Damgaard også

terrororganisationen IS baseret på et interview med et tidligere IS-medlem ligesom hun giver sit bud på IS betydning i Irak og Syrien. Bogen udkom godt nok oktober 2015, men er stadig højaktuel.

Inden jeg traditionen tro vil runde min dimissionstale af med at læse et digt op for jer – i år sågar på engelsk – en lille bøn: Jeg har kun få venner og slet ikke mange på Facebook. Send mig en venneanmodning, jeg vil gerne følge jer, følg også SSG på Facebook så I kan se hvad der sker. Og husk at årsfesten er rykket til efter jul!

Og så skal I sendes afsted herfra med det engelske digt. Det er forfattet af en gruppe elever her på stedet i engelskundervisningen. Jeg har godt nok ikke fået lov til at læse det op, men det er så flot, kreativt og fortjener at blive hørt af mange – både mænd og kvinder, så jeg beder om tilgivelse på forhånd.

Digtet hedder ”The girls’ sonnet” og er skrevet på jambisk pentameter efter Shakespearsk forbillede, og det handler om selvbevidste livsstærke kvinder, der vil tage de livstruede mænd under deres sikre og lykkegaranterende vinger. Det lyder sådan her:

The girls’ sonnet

To be a woman in her blooming youth

Might be the cause of all your heart’s distress

But now my friends I will tell you the truth

We are the strongest sex ne-ver-the-less

We might get wider hips and bigger boobs

But with it our intellect will grow

You cannot fit us into little cubes

Our individuality will glow

As roses we will rise and shine with pride

While men like weeds will wither and then die

But if you have a woman by your side

Your happiness you can never deny

So women you must spread your wings and fly

But bring your man along or else he'll die

Hjerteligt tillykke alle sammen! Your individuality will glow!

Hermed dimitterer jeg årgang 2016 fra Struer Statsgymnasium.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mads-brinkmann-pedersens-translokationstale-2016>